

Verslag bijeenkomst 29 januari 2019

Hoe schoon is de lucht in de Gelderse Vallei?

30 januari 2019

Meer dan honderd belangstellenden waren 29 januari 2019 aanwezig in het Raadhuis in Ede om te worden geïnformeerd over luchtkwaliteit en volksgezondheid in de Gelderse Vallei. De bijeenkomst was georganiseerd door de gemeente Ede, Stichting Milieuwerkgroepen Ede en de Gelderse Natuur en Milieufederatie.

Verslag door Bernhard Oosting, GNMF

Volksgezondheid

De laatste jaren is er steeds meer bezorgdheid over de relatie veehouderij en volksgezondheid. Dit heeft te maken met het feit dat meer onderzoeken bekend worden die aangeven dat er sprake is van overdraagbare ziekten. Daarbij denken we vooral aan de Q-koorts, en aan fijnstof dat vrijkomt bij veehouderij.

Belasting met fijnstof betekent een vergrote kans op vroegtijdig overlijden. De schatting is dat het in Nederland gaat om 12.000 vroegtijdige sterfgevallen op jaarbasis. Hoe langer men in zijn leven blootgesteld is geweest en hoe hoger de dosis hoe groter de effecten op de gezondheid.

In Nederland blijft men over het algemeen wel onder de Europese normen, zo gaf Rik van de Weerd van GGD Gelderland Midden aan. Maar de discussie gaat ook over de vraag of die normen, als we kijken naar de gezondheidseffecten die nu gemeten worden, niet veel te hoog zijn. De adviesnormen die de WHO hanteert liggen bijvoorbeeld een stuk lager. Verder is nog niet over alle soorten fijnstof bekend wat de gezondheidseffecten zijn. Met name voor het ultrafijnstof dat diep in het lichaam kan doordringen.

Bronnen en maatregelen

Belangrijke bronnen voor fijnstof zijn niet alleen de veehouderij, waar met name in de omgeving van Ede de pluimveesector de hoogste bijdrage levert, maar ook verkeer, industrie, en houtkachels. Gelet op de gevolgen voor de volksgezondheid berekent de GGD dat maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit kosteneffectief zijn. Daarbij kan men zich in Ede en omgeving in eerste instantie het beste richten op wegverkeer (vooral de rijks- en provinciale wegen), de pluimveesector en op de toenemende houtstook.

Een simpele maatregel voor de snelwegen is verlaging van de maximumsnelheid naar 100 kilometer per uur. En het stimuleren van schoner vervoer.

Voor houtstook zouden de nodige technisch voorzorgmaatregelen aangescherpt moeten worden om de uitstoot te verminderen. Los van de vraag of houtstook überhaupt wel verstandig is.

In de veehouderij doet het fenomeen zich voor dat vanwege maatregelen voor dierenwelzijn de laatste jaren de fijnstofemissies omhoog zijn gegaan. Dit is dus het geval in de Gelderse Vallei. Toepassing van nieuwe technieken kunnen de uitstoot inperken.

Manifest Gezonde Leefomgeving

Diverse partners in de Vallei, waaronder de gemeenten Ede, Barneveld, LTO, en met ondersteuning van onderzoeksinstituten als Alterra, het Poultry Expertise Centre hebben de handen ineengeslagen via het Manifest Gezonde Leefomgeving. Regina Jansen van de gemeente Ede lichtte toe dat via een aanpak, gericht op de veehouderij, wordt ingezet op reductie van de emissies. Dat gaat via innovatief onderzoek, kennisoverdracht, uitvoeren van pilots, toepassing van meet- en monitoringsmethoden en strategieën om via maatregelen snelle resultaten te kunnen bereiken. De agrarische sector wordt gestimuleerd tot het gebruik van de best beschikbare technieken om

daarmee per saldo significant onder de maximum gestelde emissienormen te kunnen komen. Door deze werkwijze is de afgelopen tijd 30% toename van de fijnstofemissie weten te voorkomen. Ook worden bijvoorbeeld alternatieve ontwikkelmogelijkheden en ruimtelijke toekomstperspectieven geboden voor bestaande bedrijven en stoppers.

Metten is weten

RIVM maakt op basis van gemeten waarnemingen en modelberekeningen kaarten die aangeven hoe de luchtkwaliteit in Nederland is voor de verschillende aspecten, waaronder voor fijnstof. Dit is het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit. Men kan via deze kaarten inzoomen op de eigen leefomgeving.

RIVM voert ook metingen uit in relatie tot de luchtvaart. Voor Ede en omgeving is het natuurlijk interessant als er, met het oog op Lelystad Airport, ook in Gelderland metingen hiernaar worden gedaan, en dat de referentiesituatie goed in beeld komt.

Sinds kort maakt RIVM ook gebruik van zogeheten *Citizen Science*. Joost Wesseling van RIVM vertelde dat burgers worden uitgenodigd om in de eigen omgeving een luchtsensor te plaatsen die fijnstofmetingen ter plaatste uitvoert. Naast het feit dat de burger zelf de luchtkwaliteit kan bijhouden, gaan de data ook naar RIVM. Deze gebruikt al de gegevens om te kijken of er afwijkingen te constateren zijn met de eigen berekeningen en om na te gaan wat daarvan de oorzaken kunnen zijn. Ook kunnen er bepaalde trends uit worden gehaald en kan het zo zijn dat door de verfijning op lokaal niveau een bepaalde piekbelasting, afkomstig van een bepaald bedrijf of situatie, in beeld komt. Zo dacht een inwoner uit Renkum bijvoorbeeld aan het bedrijf Parenco.

De sensoren voor de particulieren markt zijn relatief goedkoop, in de orde van 75 euro. Het gaat om een relatief eenvoudig doe-het-zelf pakketje dat men kan bestellen. Tijdens de informatieavond heeft Wethouder Lex Hoefsloot van de gemeente Ede een kortingsaanbod gedaan voor de eerste 50 aanmelders en dat aantal werd al bijna direct binnengehaald. Binnen afzienbare tijd worden voor deze mensen bouwavonden georganiseerd zodat men onder deskundige begeleiding de sensoren in elkaar worden gezet. Ook wordt gekeken of studenten kunnen worden ingeschakeld om sensoren in elkaar te zetten voor mensen die daar zelf geen gelegenheid voor hebben.

Meer informatie en vragen

De GNMF werkt samen met overheden, bedrijven en milieuorganisaties aan verbetering van de luchtkwaliteit. Neem gerust contact met ons op als je vragen hebt. Samen geven we vorm aan een groene en gezonde leefomgeving.

De presentaties van deze bijeenkomst zijn te vinden op www.gnmf.nl/schonelucht

Bernhard Oosting

Beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening, natuur en landschap

026 3523740

b.oosting@gnmf.nl

Samen voor een **mooi en duurzaam** Gelderland

GNMF

Jansbuitensingel 14
6811 AB Arnhem
T 026 3523740
E gnmf@gnmf.nl
I www.gnmf.nl

IBAN NL57 INGB 0002465801
IBAN NL89 TRIO 0338 6290 25
BIC INGB NL2A
KvK 41046129
BTW 0029.89.682

